

EL CRIT D'ESPANYA

SETMANARI CARLISTA ILUSTRAT

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA: trimestre	1 peseta
FORA: idem	1'25
ULTRAMAR Y EXTRANGER	
Trimestre	2'50 pessetas

Número corrent: 5 céntims.

ADMINISTRACIÓ:

EN LA BIBLIOTECA TRADICIONALISTA
RONDA DE LA UNIVERSITAT N.º 14
APARTAT DE CORREUS 147
Teléfono núm. 1150

Número atrassat: 10 céntims.

—¿Qué t' allistas, noy, pera posar la pau á Portugal?

—Tot seguit, mentres sigui 'l quefa de l' expedició n Martínez Trampas.

Un curiós (apart):—A tal general no corresponen altres soldats.

(À UNA SENYORETA)

Me diu, Pepeta encantadora, per qué los joves carlistas no forman un quadro de sos retratos com lo que regalarán á Don Carlos sos oficiais catalans, y nada menos que prompte farán lo march.

—Tant frets d' entusiasme nos creya?

—Ah! si qualsevol dia d' aquests hagués vist en lo Círcul Carlista los rostres de mos apreciables amichs que componen la Comissió encarregada d' amontonar fisionomías, no me hauría preguntat per qué estem creuhuats de brassos mirant impossibles los treballs de la oficialitat.

Lo element jove carlista de Barcelona es actiu com ell sol, y no tardará gayre en quedar constituit en grup fotogràfic.

Allí, en lo Círcul, no se senten are altres conversacions que per l' istil:

—Jo vull figurar en lo quadro.

—Apúntil, senyor Rodó.

De vegadas, al entrar un jove es embestit per la Comissió ab la següent forma:

—¿Vosté també hi vol ésser?

—¿De qué 's tracta?

—De fer un quadro.

—¿Al oli?

—Res d' això; de que d'ongui tres pessetas y la seva fesomía.

—Ab lo últim no hi transjeixo.

—Precisament la de vosté 'ns fa falta pera donar varietat al assumpto. —Vritat, Bonet, que encara no posseím cap nas que expressi tan bé com lo d' aquest jove los sentiments monárquichs? Vaja, decideixis, que lo quadro serà numeros y vosté fará *pendant* ab un que també té lo cabell rissat y una piga en la galta esquerra.

Així se forma lo quadro, mentres vosté vivia en la persuassió de que no 'ns en recordavam.

Entre los oficiais del Duch de Madrid y los que per sa poca edat no han pogut fer suficients mèrits per serho, sols hi regna la següent consigna:

A retratarse tocan.

* *

Además d' ésser lo quadro en preparació un obsequi que demostri á Don Carlos lo testimoni de llealtat de sos joves partidaris barcelonins, tindrà per los mateixos que hi figurin ventatjas que alguns no veuen.

Del quadro ne vindrán las reproduccions, y ab las reproduccions la popularisació de nostres semblants. Voldrà, per exemple, una senyoreta saber si l' enganya lo seu promés al assegurarli que es carlista, y la traurá de dubtes una reproducció.

Altres exemples li citaria; pro com que me están esperant lo original, no tindrà temps de ferli la mateixa pregunta que ha motivat la present crónica y que are li vaig á dirigir:

—Per qué las senyoretas carlistas no forman un qua-

dro de sas fotografías pera regalar á Donya Margarida?

Aquest sí que fora un pensament acertat.

Si 'l posan en execució y no atinan ab emblemas que donguin carácter carlista al plan, recordi que un dels més significatius es la

FLORDELÍS.

¡CÓM S' ENTÉN?!

—Que Russia fassí maniobras
y jo no?.... ¡Cál! ¡no pot sé!
També puch ferlas de sobras,
y al morir veurán las obras
escritas que deixaré.

Ab això hi soch molt barbián.
Llorón duya l' alemany,
y vaig exclamá ab tessón:
¡Llorons tots los meus duráns!
y varen portar llorón.

Com que vuy y tinch per ferho
perque, á mi, lleys no m' obligan,
es milló y més sandunguero;
y 'l qu' es per durlo ab salero,
que vingan pérts y ho digan.

Si es que 'l Czar 's va pensá
sé 'l guerrero, ¡voto á n' ell!
que en lo mon ha d' imperá,
's va ben equivocá.

¡Soch tan guerrero com ell!

Y 'l qui ho dubti, ho sabrá aviat
quan 'm vegi tot mudat
trotant per aquells turons,
entre mitj dels batallons
cubert del fum del combat.

Y fins de la més llunyana
nació, hi compareixerá
de reys una caravana,
y si no venen, será
perque no 'm dará la gana.

Que no vuy, per més que 'm végia
prou meu, comitiva régia,
que per cap suro á mí 'm prengin,
y que, fent lo tonto, aprenguin
los meus secrets d' estrategia.

¡Ah, no!.... lo qu' es ab mí s' erra
si algú sabé 'l que li manca
pretent. Que 'm declari guerra
qui vulga, sino s' aterra;
¡pera sabé?.... á Salamanca!

¿De qué m' hauría servit
trencarme 'l cap allavoras?
¿L' estudiar decidit
matar horas y más horas
tan de día com de nit?

Ves aquella gran hassanya
de que tant ne parla Espanya,
si abans explicó l' assumpto,
ni tindriam un Sagunto
ni lo bé que s' accompanya.

Tantas batallas guanyadas
al devant de quatre gats
contra hostes centuplicadas....
Tantas gloriosas jornadas....
Tants *encuentros* tants combats!....

Oh!.... no!.... á las mevas maniobras
no vuy que m' hi siquin basa,
que ja som prou y de sobras;
poden venir richs y pobres,
pero això sí.... gent de casa.

Que si no 's sent lo pif paf
dels disparos, desde 'l Riff
durá de la gloria 'l baf
hasta los murs de Cardiff
las maniobras de Calaf.

A.

LA GORDA

Aquesta paraula, tan vella com es, may passa de moda.

Tothom la pronuncia ab frenesi.

Los polítichs de la oposició pera que caigüe 'l Gobern y pujen ells á dirigir la cosa pública y á sentarse á la taula del pressupost.

Los revolucionaris desitjant que caigüe lo existent pera colar en lo trono d' Espanya lo gorro frigio de la República.

Y nosaltres, ¿per qué negarho? també la desitjém, porque es de l' única manera que 'l lliberalisme se 'n anirà á can Pistras.

Però ara estém en lo cas de preguntar: ¿vindrà la *gorda*?

Creyém que sí.

Qui sembra vents ha de recullir per forsa tempestats.

O d' altra manera: *de aquellos polvos nacen estos lodos*.

Y aquells vents y aquests *polvos* son los principis liberals predicats per espay de molts anys.

Y las tempestats y 'ls *lodos* no son altra cosa que 'ls regiraments polítichs que 's van acentuant en Europa, y que acabarán á no tardar per trastornarla del tot.

L' estat en que 's troben avuy dia los pobles es lo d' un malalt que está en l' apogeo de la febre produïda per un desequilibri en la seva economia. A aquest

malalt solament pot restaurarlo y restablir las sevas forsas una reacció.

Donchs bé, d' aquests malalts n' hi há molts al mon.

Y are 'l que tenim més á prop es Portugal, el qual está sufrint una crisis terrible que 'l descompon.

Portugal es pera nosaltres una ensenyansa y una experiència.

Lo vehí regne, que fou un tros de nostra Nació, imbuhit de las doctrinas revolucionarias, despreciá lo seu monarca llegítim y no volgué reconeixer las sevas tradicions.

Débil com era, donántselas d' home gran, tení per menos nostre companyerisme y s' aliá ab Inglaterra.

Aquesta, absorbent com es, ara vol menjarse á Portugal com si fos un peixet.

Y 'l govern de Portugal, débil y lliberal com ell mateix, traiciona la pàtria entregantla al extranger.

Aquest estat de cosas no podia despertar res més que una revolució, de la qual s' aprofitan los republicans donant los crits d' jabaix la Monarquia! y jvisca la República!

Y Portugal seguirá la sort del Brasil. Al regne vehí nostre hi arribará la *gorda*, y després d' ella la República.

Després.... ja ho veurém, perque á Portugal com á Espanya no si podrá arrelar may la República.

Son païssos monárquichs per naturalesa y aymants de la llegitimitat.

Per lo tant, al veurer la *revuelta* de Portugal experimentém una alegria, perque es un preludi de que las cosas totas tenen lo seu fi.

Y 'l si de las nacions ahont hi predominan los governs lliberals es molt de desitjar encara que origini la *gorda*.

Vinga donchs la *gorda*.

Que detrás d' ella vindrá la reacció.

O sia Don Carlos.

EQUIS.

RETRATOS AL CARBÓ

VII

MARTOS.

*Por la calle arriba,
por la calle abajo....*

Política amunt,
política avall
lo mateix que Romero Robledo
D. Cristino s' está passejant.

Que després d' alborotá
quant lo del cinquantaquatre
ben prompte 's deixará abatre
per un bocinet de pa;
y que així que hagi obtingut
del Suprem la Fiscalía,
ja seguis un altra via
sent monárquich convensut....
ho trovo molt natural
tractantse d' un lliberal.

Que debent tota als Borbons
sa gran fama d' abogat,

MOXIGANGA

*Don Arsénich:—Antonet del meu cor, vull anar a
Portugal.*

*Dor. Antón:—Si, fill, ves, potser teninhe fora de casa
no 'm farás ballar á mida de ton gust.*

LO CRIT D' ESPANYA
CAMÍ DE PORTUGAL

A Lusitania me voy,
en donde probar espero,
que si aquí fui pastelero
más pastelero allí soy.

fos lo directó obligat
d' eternas conspiracions;
y que mentres al suplici
'naban los moguts per ell,
s' estigués rascant la pell
á Lisboa sens desfici....
ho trovo molt natural
tractantse d'un lliberal.

Que furiós republicá
abolís la monarquia;
y 'l vegés al següent dia
buscant rey aquí y allá,
y que havent dut á Amadeu
com á salvador d' Espanya,
li dongués ab fera sanya
una puntada de peu
ho trovo molt natural
tractantse d' un lliberal.

Que fent poch que presidia
la federal, sens químera
acceptés una cartera
que li va oferí Pavía,
y que havent lo seu amich
Ruiz Zorrilla emigrat,
ell aquí s'hagués quedat
per ser jefe y ferse rich....
ho trovo molt natural
tractantse d' un lliberal.

Que després d' haber's dat tono
posantse á *distancia honesta*,
se 'l vegés per fi de festa
de genolls al peu del trono;
y que ja en la monarquia
se mogués com mal espít
de l'un á l' altre partit
sortint á cambi per dia
ho trovo molt natural
tractantse d' un lliberal.

Que habentse en definitiva
determinat á fé 'l joch
de Sagasta, dins de poch
l'ataqués ab sanya viva;
y que, lliberal á *su trance*,
y del color més encés,
perque D. Anton pujés
fes los esforços més grans....
ho trovo molt natural
tractantse d' un lliberal.

Lo que no 'm puch explicá,
explicantme tantas cosas
extravagants y curiosas,
es lo que ara en Martos fa.

Acaba de dar al vent
sa bandera radical,
blasonant de lliberal
més que tot bitxo vivent;
que deixa á Sagasta diu,
perque apoyar no volia
la revisió y l'amnistía.
Que ell en sa bandera escriu,
donchs aixó. Que volent ser
lo més lliberal del mapa,
guanyi en ser papista al Papa,
y que 's presti á sé'l primer
y més ardent defensó
del partit conservadó
contra 'l partit lliberal.

No m' ho puch explicar jo,
vamos que no es natural
ni tractant d' un radical.

DR. CHAS-CAS.

LO VER AMOR

Mori la meva mare—desde llavors,
demunt sa fossa prego—un cop lo jorn;
de pensament omplen—la fossa apropi,
que molt l' aymava á ella—ella á mi molt.
Dias y anys d' allavorans—passats ne son;
demunt sa fossa prego—un cop lo jorn.

Ja més tart que á una nina—n' aymava jo,
prenguela de mos brassos—la crudel mort.
Molt aymava á ma mare—més que á ella no.
Yo de rosas n' omplen—sa tomba á prop.
Dias y anys d' allavorans—passats ne son;
en dos fossas parteixo—mos amarchs plors.

Días y anys d' alloyorans—n' han passat molts,
de sobre d' una fossa—prego tant sols.
Las rosas de la tomba—secas ne son;
los pensaments floreixen—Mare del cor!

A.

Avuy dia que 'l lliberalisme no perdona medi pera
inculcar los seus malsans principis á la joventut, fan
falta establiments ahont se ensenyi de veras, creant
alumnos estudiós y ahont se cuydin los sentiments
catòlichs.

D' aquests es una important Acadèmia Escolar
Universitaria, montada ab totes las conveniencias, que
han instalat en lo carrer de la Tapineria nostres es-
timats amichs los senyors Reventós y Martí y Barjau,
quals dots pera la ensenyansa é ilustració no posarem
de relleu per estar ben coneigits y acreditats en lo mon
de las lletras.

Dit establiment es especial pera alumnos matriculats
al Institut, Facultats universitarias y Escolas especiales

Lo tracte que 's dona en dita casa es excelent y eco-
nòmic, no obstant los beneficis que 's proporcionan
al alumno.

—*

A la reunió celebrada en lo Círcul Carlista de Tarragona foren nombrats presidents honoraris lo excelen-
tissim senyor Marqués de Cerralbo, nostre dignissim
jefe delegat, lo Excm. Sr. Marqués de Tamarit y l'es-
forsat polemista don Lluís M.ª de Llauder.

A tots ells doném la més coral enhorabona, y felici-
tém als carlistas de Tarragona per l' acert que demos-
traren en dita elecció.

CRIDORIAS

La setmana última morí en lo poble de Olérdola lo excelentíssim senyor don Francisco de P. Rius y Taulet, alcalde que havia estat d' aquesta ciutat y autor del colossal projecte de la Exposició Universal de Barcelona.

La mort del senyor Rius y Taulet ha estat una gran perdua pera la comtal ciutat.

Deixant apart al home polítich lliberal, sempre defuciós, fou lo senyor Rius un benemèrit ciutadá, a qui deu Barcelona gran part de la seva prosperitat y grandesa, y la fama universal que adquirí ab la esplendorosa manifestació del certámen de la industria catalana.

Adversaris polítichs del primer marqués de Olérdo-la, creyém ser justos alabantlo com se mereix.

Y no solament lamentém la perdua del ilustre fill de Barcelona, sino també que no haje deixat un hereu que estant frente del municipi deixi sentir los saludables efectes de la seva activitat e iniciativa.

Després d'això no 'ns resta més que donar lo pésam á la familia del difunt y pregar á Deu per la seva ànima.

La mort del senyor Rius ha sigut lamentada per Barcelona entera, y los seus fills, sens distinció de partits, li han dedicat frases de respecte, estimació y sentimento.

Pero com tota regla té excepció, pera que siga més justa aquella, d' aquest concert general de sentiment ha sortit una nota discordant, que no té res d'extranyar, si s' té en compte la procedencia.

El Diluvio, l'eco de las clavegueras, l'orga sense solta de totes las malas causas, l' enemich personal del senyor Rius, desconeixent la delicadesa y la dignitat, sens mica de sentit comú y de vergonya, s' ha cebat d' una manera escandalosa en un cadávre.

Tots los insultos, totes las calumnias, totes las desvergonyas que l' paper de las tabernas dirigi mentre vivia al senyor Rius y Taulet, no foren res comparadas ab las que li ha dedicat en un asquerós article necrològich.

Semblant incalificable procedir ha merescut las censuras y protestas de totes las personas sensatas y honradas.

Insultar y maltractar un cadávre, calent encare, solament ho pot fer un llibrepensador sens dignitat, un paper indecent y brut.

Los cafres, los salvatges, sens principis socials, quan se tracta de la memoria dels morts, se respectan mutuament, sospenen per medi d' un armistici las seves lluytas enconadas.

Però comparar los cafres ab *El Diluvio*, es insultar als primers.

Perque cafres y tot com son, estan á major altura que *El Diluvio*.

últims días, digué que 'l partit carlista cada dia té menos partidaris.

Es d' advertir que l' home del tupé diu sempre las cosas al revés.

Y si per cas aquesta vegada hagués parlat serio, li contestarém nosaltres ab la següent notícia:

Dintre de pochs días se inaugurarà un altre Círcul carlista en Cherta.

Y ab aquest serán més de 100 los Círculs carlistas d' Espanya. Passe revista en Sagasta, y averigüe si lo seu partit y los altres tenen tants Círculs y tants pochs partidaris.

La gent honrada y la prempsa de Barcelona se lamenta de que lo partit conservador no castigue á los periódichs pornogràfichs, que se multiplican cada dia desde que pujá en Cánovas.

Nosaltres hem extranyat molt fins avuy que lo govern de l' ordre se manifestés impassible devant del escàndol de la pornografia.

Pero are ho trobém molt natural, desde que los periódichs conservadors cultivan lo género.

Vegis si no la següent mostra.

S' explica *La Libertad* conservadora de Madrid, contestant á *El Correo Español*:

«Si tomamos la palabra *afín* como sinónimo de prójimo, bien podemos decir desde luego que para nosotros no hay prójimo.

Si eso lee el de Venecia,
va á decir con mucha sorna:

—¿Qué importa no tener prójimos,
mientras que tengamos prójimas?»

Aquest chiste (?) resulta una alusió per 'n Cánovas. Qui podría exclamar ab molta més rahó, cas de ser veritat la especie:

—; Toos zomos unos!

Hi há gent que 'n lo pecat hi troba la penitencia.

Los escarnis que ha fet *El Diluvio* del cadávre del marqués de Olérdo-la, los ha pagat cars.

Ab tres días han deixat lo diari de la plassa real més de 1.000 suscriptors.

Y 'ls que l' anirán deixant.

Lo qual demostra que 'l sentit comú no s' ha perdut del tot.

Es la millor manera de desinfectar Barcelona.

En Sagasta y en Castelar, quals políticas s'han agermanat, han passat la lluna de mel á París.

L' un, acérrim enemich de la monarqua, are la misma, y l' altre fa guinyos á la república.

¡Quánta farsa!

¡Y que encare no obri 'ls ulls lo poble!

La serpent boa que va desapareixer en lo Retiro, ha parescut per fi.

L' han trobat aletargada, y no ha pogut fer declaracions políticas al istil Sagasta.

Com que al despertar tindrà molta gana, alguns han pensat en darli un altre *monstre*, perque se atipi.

Val més que atipi á la boa que als espanyols.

En Sagasta, en un dels interviews tinguts aquests

ANUNCIS

Fàbrica

de cotillas de varias classes

— de —

FILLAS DE DUAT

ENVIO Á PROVINCIAS

Archs, 4, tenda y Sagristans, 5, 3.º. 1.º
BARCELONA

El Ejemplo de un gran Rey

per

D. Ramiro Fernández Valbuena

1 PESSETA

EN AQUESTA ADMINISTRACIÓ

RECAREDO

y
LA UNIDAD CATOLICA

Estudi històrich-critich

PER

D. M. HERNÁNDEZ VILLAESCUSA

4 pessetas en rústica y 5 enquadernat.

En aquesta Administració

LLANA

MANXIULAS

Llibre de molta gresca y que posa de bon humor al més mal humorat.

PREU: 1 PESSETA

En aquesta Administració

GENEROS DE PUNT

— de —

GONZALO COMELLA

3, Carrer de la Boquería, 3.

BARCELONA

TANCAT LOS DIAS DE FESTA

ENQUADERNACIONS

en un dia luxosas y senzillas en lo taller de

PENELLA Y BOSCH

Molas, 29, prop la de Fontanella.

BARCELONA

ESTAMPERÍA

de NTRA SRA. DE LA MERCE
de MARIANO DE LA C. CODINA

Taller d'imatges de fusta, de totes classes.

FÀBRICA DE MARCHS

Oleografias, Cromos, Grabats, Felicitacions, Sorpresas, etc.

ENVÍO A LAS AMÉRICAS

Tancat los días de festa.—ARCS, 7; BOTIGA

EL ESTANDARTE REAL

ILUSTRACIÓ MILITAR CARLISTA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Península, 1 any	7'50 pessetas.
” 6 mesos	4 ”
Extranger y Ultramar, 1 any	12 ”

ADMINISTRACIÓ: —————

Ronda de l' Universitat, núm. 14. — BARCELONA